

ОДА НОБУНАГА – НАЙВИДАТНІШИЙ ЯПОНЕЦЬ

У 2006 р. в Японії реалізувався проект «Великі японці». Його суть полягала в тому, що японців опитували про найвидатніших особистостей у національній і світовій історії. В результаті роботи проекту були складені списки видатних осіб в різних категоріях і сферах. Для Японії подія такого характеру відбулась вперше. В ній взяло участь більше сотень тисяч громадян Японії. Головною номінацією вважалась «найвидатніша особа в історії». Перемогу в ній здобув – Ода Нобунага. Чому саме Ода Нобунага? За які заслуги японці вважають його найвидатнішою особою не тільки Японії, а й світу?

Ода Нобунага, перш за все, відомий тим, що розпочав процес об'єднання роздробленої Японії, і відіграв у цьому історичному процесі ключову роль, по суті ставши людиною завдяки якій Японія як держава взагалі існує. Його шлях до об'єднання Японії був дуже довгий і важкий, хоча йому безпосередньо і не вдалося об'єднати Японію, це зробили його наступники, проте він зробив все, щоб його наступникам варто було просто завершити вже по суті зроблену справу. Власне про боротьбу Оди Нобунага за об'єднання Японії, діяння за яке на батьківщині його визнали особою номер один в історії й буде йти мова далі.

Народився майбутній національний герой Японії 1534 р. у родині Оди Нобухіде, господаря провінції Оварі. Він був третім сином батька, проте первістком від головної дружини, через, що його вважали спадкоємцем роду Ода.

1551 р., батько Нобунага, Ода Нобухіде, відійшов у інший світ. Ода Нобунага, успадкував його титул, проте хоч якого небудь серйозного впливу на рід він не мав. Більшість старійшин, очолювані Хаясі Мітікацу та Шібато Кацуї не вважали його гідним господарем провінції Оварі, тому перейшли на сторону молодшого брата Нобунага, Оди Нобуюкі. Маючи талант полководця і політика він, до 1559 р., Нобуюкі і всіх непокірних старійшини з феодалами підкорив свої волі [3, с. 89–93].

Підкоривши власну провінцію Нобунага розпочав об'єднання Японії. Першою великою битвою на шляху стала битва при Окехадзамі, яка відбулась в 1560 р. В ній він розбив війська Імагави Йошімото. Результати для Оди Нобунага були дуже гарні, він сильно ослабив рід Імагава. В 1562 р. він уклав договір із васалом Імагава – Токугава Іеясу, в результаті чого він здобув землі останнього, і вірного та не менш талановитого союзника [2, с. 100].

Здобувши союзників і значно збільшивши свої сили Ода розпочав війну за Міно. Війна виявилась дуже тяжкою для Оди. Проте він знайшов вихід із даної ситуації. У 1564 р. він видав свою сестру Оїчі за Адзаї

Нагамасу, уклавши союз і ним, і заручившись його підтримкою. Тим самим, він заволодів місцевістю Суномата, таким чином захопивши ключ для взяття головної резиденції Міно, і через рік він нею заволодів [5, с. 170–171].

1568 року Ода Нобунага допоміг претенденту на титул Сьогуна – Ашікагу Йошіакі, замисливши таким чином розширити свою владу на столицю та її околиці. У вересні, під приводом визволення Кіото від заколотників, Ода вирушив у поход. За два тижні Нобунага заволодів столицею. Ашікага Йошіакі був призначений 15-м Сьогуном, він запропонував своєму головному рятівнику титул заступника Сьогуна – Нобунага відмовився.

Майже одночасно з цим Нобунага завоював провінцію Ісе і поширив свою владу на весь Кіннай [4, с. 150].

Наступною великою битвою на шляху Оди стала битва при Анегава, що відбулася 1570 року, в якій війська Оди і Токугава зустрілись з 13-тисячним військом Адзаї та Асакури. Перемогу здобув Нобунага.

У серпні 1570 року Нобунага пійшов походом на родину Мійосі, провінцію Сеццу. Похід виявився не вдалим.

У червні 1571 року Нобунага обложив монастир Енряку. Було вирізано близько 3-тисяч монахів, жінок та дітей, а сам монастир спалено дощенту. З падінням Енряку, залишки сил Адзаї та Асакури, без того вже слабкі, остаточно втратили свою спроможність чинити опір Оді [1, с. 299].

На цьому етапі війни за об'єднання Японії найголовнішим ворогом Нобунага був – Такеда Шінген. Він регулярно завдав неприємностей Оді. Часто провокуючи повстання на вже захоплених Нобунага землях. Проте у квітні 1573 року на половині шляху до столиці Такеда помер від хвороби. І вже липні того ж року Ода, скориставшись нагодою, захопив Сьогунівські замки Нідзьо і Макіносіма, вигнав поставленого ним же Сьогуна Йошіакі з Кіото і, тим самим, ліквідував Сьогунат.

1573 року Ода Нобунага втомившись воювати із Асакуро і Адзаї вдерся до їх володінь і повністю розгромив їх, а їх володіння приєднав до своїх [2, с. 101].

Ставши де факто головною людиною Японії він змушує імператора назначити себе його радником, через, що війна з ним стає війною проти Імператора. І таким чином він отримав і військовоє посилення, і почав активно завойовувати провінції. У липні того ж року Нобунага захопив Нагасіму. Паралельно вирізавши всіх хто чинив йому опір. У серпні 1575 році він успішно атакував Етідзен. Винищивши більше 10 тисяч людей, а ще бл. 40 тисяч захопили як рабів і продали японським і європейським работоргівцям. У листопаді 1578 року Оди захопив монастир Хонган. У 1581 році Ода з ціллю помсти ніндзя, ввів війська до провінції Іга, центр цих самих ніндзя, які довгий час були найманцями його ворогів. Він повністю зачистив край, винищивши все, і людей і будинки. У березні 1582 року Він перемиг і повністю вирізає рід Такеда.

Таким чином Нобунага заволодів провінціями Кодзуке, Шінано та Кай [5, с. 185–197].

В 1582 році йшла повним ходом підготовка війни, щоб захопити Морі. Війна йшла тяжко, війська Нобунага ніяк не могли захопити ворога, було вирішено запросити допомогу у союзника. На допомогу воюючим було надіслано війська під проводом Акеті Міцухіде. 2 червня, в ночі, надіслані на поміч солдати, несподівано для всіх, замість того щоб прибути на поле бойових дій, прибули до Кіото і почали штурм монастиря Хонно, де зупинився, щоб помолитись, Нобунага. Вояки Акеті Міцухіде спалили храм. Усі, хто був у храмі, включно сам Нобунага, згоріли живцем. Так обірвалось життя цього великого історичного діяча. На момент смерті Ода володів 30-а провінціями із 66-ти, що дозволило його спадкоємцю, Тойотомі Хідейосі, за 8 років об'єднати всю Японію. В результаті різного роду історичних перепетій і інтриг, до влади прийшов Токугава Ієясу встановивши Сьогунат Токугава [3, с. 367–373].

Отже, Ода Нобунага великий полководець, взірець справжнього самурая, національний герой Японії, завдяки своїм якостям і діям заслужив визнання свого народу. Відомий тим, що поклав життя заради об'єднання Японії. Зробив все для того, щоб його наступникам стало можливе встановлення єдиної влади на усіма землями Японії, створивши одну державу, яка існує і досі.

Список використаних джерел

1. Жуков А. Е. История Японии. Т. I. С древнейших времен до 1868 г. М.: Институт Востоковедения РАН. 659 с.
2. Кузнецов Ю. Д., Навлицкая Г. Б., Сырицын И. М. История Японии: учеб. для студ. вузов, обучающихся по спец. «история». М.: Высш. шк. 1988. 432 с.
3. Прасол А. Ф. Объединение Японии. Ода Нобунага / А. Ф. Прасол. М.: Издательство ВКН, 2016. 432 с.
4. Рубель В. А. История середньовічного сходу. Курс лекцій. К: Либідь, 1994. 464 с.
5. Тёрнбулл С. Самураи. Военная история / пер. с англ. А. Б. Никитина. СПб.: Евразия, 1999.

Михайло Никитенко

ФАВОРИТИЗМ ПРИ ДВОРІ ГЕНРІХА IV НАВАРРСЬКОГО

Генріх IV Наваррський (1553–1610 рр.). Відомий тим, що взяв безпосередню участь у війні гугенотів і католиків у Франції, ставши правителем який, по суті, примирив ці ворогуючі сили. Також він є засновником династії Бурбонів у Франції. Провів ряд реформ, завдяки